

Szontágh Krisztina

Pécsi Tudományegyetem

A tanulmányban bemutatjuk a tudományos közösségi portál funkcióit, amelyek a célcsoport igényei szerint kerültek kialakításra. A PhD közösségi portál szolgáltatásainak megvalósítása az országos szakértői mély interjúk, a hallgatói fókuszcsoporthoz megbeszélések, a szakirodalmi kutatások tudományos eredményei, a statisztikai- és adatbázis elemzések, a weboldalelemzések és a PhD hallgatói kérdőívek eredményeinek következtetése szerint történt. A tanulmányban vázoltuk a szükséges előkészítő munkákat és kiemeltük az optimalizációs feladatok fontosságát.

Kulcsszavak: tudományos közösségi portál, PhD hallgatók, együttműködés, optimalizációs tevékenység, funkcióbemutató

CÉLKITŰZÉSEK

A tanulmány hasznos lehet mindazok számára, akik a tudományos kutatásban érdekeltek, tehát nem csak az éppen fokozatot szerzők találhatnak hasznos információkra, hanem a már minősítést szerzett személyek és olyan gazdasági szereplők is, akik tudományos szerepvállalásukat fontosnak tartják. A tanulmány fő céljaként annak kifejtése került meghatározásra, hogy a PhD hallgatók számára a tényleges hallgatói közösségeken túl a virtuális hallgatói közösség milyen módon nyújthat segítséget a hallgatók számára kommunikációjuk, együttműködéseik és ennek révén sikeres fokozatszerzésük elősegítése érdekében. Annak érdekében, hogy az eredeti célkitűzés megvalósulhasson, több mint három éves kutatómunkát felölelő megelőző kutatásokra volt szükség. A szekunder kutatás információs bázisát az irodalomkutatások, adatbázis elemzések, doktori iskolák által megküldött statisztikai adattáblák és weboldalvizsgálatok képezték. Számos magyar és idegen nyelvű tudományos közlemény áll ugyan rendelkezésre, a konkrét témával összefüggésben, a kívánt vizsgálati szempontok szerint azonban már szűkebb volt a kifejezetten tudományos minőségű szakirodalmi kínálat. Összesen 7 doktori iskolától érkeztek kitöltött adattáblák, 362 fő hallgatóra vonatkozó adatkitöltés formájában, amely adatok a hallgatók általános statisztikai adatait tartalmazták, adatvédelmi követelményeknek megfelelően (hallgatók neve, elérhetősége, beazonosításra alkalmas adatok nélkül).

A primer kutatás során 7 doktori iskolában, 8 iskola-vezetővel folytattunk szakértői mély interjúkat. A primer kutatás részét képezték a hallgatói fókuszcsoporthoz viták, szám szerint 7 doktori iskola hallgatóit kerestük fel. Mivel független személyként tettük fel segítő szándékú kérdéseinket, a hallgatók a megbeszélések alkalmával őszintén beszéltek a doktori képzésről alkotott véleményükről. A doktori iskolák kiválasztásánál arra törekedtünk, hogy azon doktori iskolák esetében, ahol szakértői mély interjúkra nyílt lehetőség, ott fókuszcsoporthoz megbeszéléseket

is tarthassunk. A szekunder és a primer kutatások eredményeként hallgatói kérdőíveket állítottunk össze. A kérdőívek segítségével, felmértük a kutatási együttműködésekről alkotott hallgatói véleményeket. A feltárt eredmények alapján választ szeretnénk volna kapni arra is, hogy ezek általános érvényűnek tekinthetők-e, vagy speciális kör véleményét tükrözik. Tudományterületektől függetlenül további doktori iskolák hallgatói számára is kiküldésre kerültek az on-line kérdőívek. Összesen 11 egyetem 29 doktori iskolájából 229 hallgató töltötte ki a hallgatói kérdőívet. A szekunder és primer kutatások eredményei felhasználásra kerültek a ténylegesen létrehozott PhD közösségi oldal funkciótervezése során. A tanulmányban a PhD hallgatói közösség létrehozása során betartandó lépésekre javaslatok kerültek megfogalmazásra, amelyek eredményei a Pécsi Tudományegyetem kezdeményezésével létrejövő TAMOP-4.2.3-12/1/KONV-2012-0016 számú „Tudománykommunikáció a Z generációnak” projekt megvalósítása során felhasználásra kerültek.

BEVEZETŐ GONDOLATOK - TUDOMÁNYOS EGYÜTTMŰKÖDÉSEK TRENDJE

„Az együttműködés átszövi életünket. Olyan mértékben van jelen a mindennapi cselekedeteinkben és környezetünkben, hogy összetett világunkat együttműködés nélkül elképzelni sem lehet” (Szabó 2012). Hazai és nemzetközi szakirodalmak elemzésének eredményei szerint, a tudományos együttműködések kérdésköre egyre több kutatót foglalkoztat. Helena Bukvova 2010-es tanulmányában, sorra veszi a témában megjelent publikációkat és ezek alapján rendszerezi a különféle kutatási együttműködési formákat és egyben több szempontú fogalmi meghatározást vonultat fel. A tanulmány irodalomkutatása alapján a közös kutatás lényege az alábbiakban foglalható össze.

Különbőle érdekeltséggel rendelkező kutatók meghatározott cél érdekében kölcsönösen információkat, erőforrásokat,

kompetenciákat osztanak meg egymással. Az önszerveződő kutatói közösség, egymás problémaköreit, kutatási kérdéseit megértik, saját egyéni céljaikat a közös célok alá képesek rendelni. A közösség tagjai koordinált módon kutatnak, a közösségi érdekek mentén. A tanulmányban összefoglalás található a közös kutatások lehetséges szintjeiről és irányairól. Ennek alapján a kutatási közösségek szereplői lehetnek egyének, csoportok, szervezetek, nemzetállamok. A közös kutatások kiterjedése lehet mikro és makró szintű. A tudományos együttműködések támogató ICT (Infokommunikációs technológia) eszköztárának lehetőségeivel számos szerző - Jankowski, 2007, Stokols et al., 2008, Lee et al., 2009, Olson, 2000, Carroll et al., 2009, Olson és Olson, 2000; Birnholtz és Horn, 2007 – foglalkozik (Bukvova 2010).

Hendrik Kalb és szerzőtársainak 2009-es tanulmánya szerint a tudományos kutatók is előszeretettel használják a web 2.0 által nyújtott lehetőségeket. A web 2.0 jelentős szerepet tölt be az összetett tudományos kutatási folyamatok során a már meglévő tudás- és tapasztalat megosztásában és annak újrafelhasználásában, az új ismeretek átadásában, azok terjesztésében. A web 2.0 leegyszerűsíti és felgyorsítja a tudományos kommunikációt és együttműködést. Az infokommunikációs alkalmazások fejlődése, a közösségi oldalakon zajló adatmegosztások segítik a kutatói hálózatok kialakulását a virtuális térben. A szerzők következtetése szerint a tudományos kutatás azon ciklusaiiban jelent segítséget a web 2.0, amely ciklusokban előtérbe kerül a kommunikáció és a csapatmunka (Kalb et al, 2009).

Kevin Shee és szerzőtársainak 2010-es tanulmánya szerint a tudomány egyre inkább multidiszciplináris és együttműködő jellegű. A web 2.0 eszközei által a tudományos kommunikáció és tudásáramlás nyitottabbá válik “nyitott tudomány”, amely megkönnyíti a csapatmunkát és az együttműködések létrejöttét (Shee et al, 2010).

Rob Procter és szerzőtársainak 2010-es tanulmányában fellelhető szakirodalmi

kutatás eredményei szerint az e-kutatás egyre elterjedtebb módszertannak tekinthető. A szerzők kutatási folyamatokat segítő új, kommunikációs eszköznek tekintik a web 2.0 eszköztrendszerét. A web 2.0 alapvetően egy ígéret arra, hogy a tudományos kommunikáció előmozdításával a kutatás hatékonyabbá válhasson a nyílt források és megosztások segítségével. A tanulmány eredményei szerint a hagyományos kommunikációs csatornák mellett a web 2.0 egy kiegészítő lehetőség a tudományos kommunikáció során. Elsősorban az adatok archiválásában, újrafelhasználásában és terjesztésében, nyílt hozzáférés biztosításában lehet jelentős szerepe a web 2.0-es technikáknak. Mivel a tudományos kommunikációs szokások, hagyományok tudományterületenként és intézményenként eltérőek, a web 2.0 alkalmazásának elterjedése is különböző mértékű. A web 2.0 alkalmazásának legnagyobb gátja a tudományos részeredmények és innovációs eredmények féltése, valamint a web 2.0-es platformokon fellelhető tartalmak tudományos minőségi kérdései (Procter et al, 2010).

Maria Antikainen és szerzőtársainak kutatási eredményei szerint az együttműködések ösztönzése a nyitott innováció (OI' open innovation) folyamatában a web 2.0-es felületeken speciális módszereket igényel. A monetáris juttatások helyett a felhasználók számára fontos az együttműködések egyértelműen segítő alkalmazások, a tanulást és kutatási folyamatokat támogató új ötletek és valamennyi szórakozási lehetőség a felületen. Közreműködők is értékelik a jó támogatása és a jobb együttműködési eszközöket a szolgáltató (Antikainen et al, 2010).

TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK A TERVEZÉS SORÁN

Az alábbiakban pontokba szedtük, hogy az előkészítési fázisban a tudományos PhD közösségi portál tervezése kapcsán pontosan milyen tényezőket volt szükséges meghatározni.

Mi a weboldal pontos célja?

A PhD közösségi portál alapvető célja a PhD hallgatók kommunikációjának közösségi szintérré irányítása, ezen keresztül hallgatói együttműködések megteremtése, a hallgatók sikeres fokozatszerzésének elősegítése (Töröcsik 2013). Az alapvető célon túl az intézmény további célokat is meghatározhat, amelyek az intézmény befektetett ráfordításait más területeken is eredményként visszaforgathatják.

Kik alkotják a közösségi weboldal célcsoportját és mik a jellemzőik?

Ebben a témakörben vizsgálni szükséges, hogy mit csinál pontosan a közösségi oldal célcsoportja általában és mit csinál az interneten, pontosan mire van igénye, mik a problémáik, mi ragadja meg a figyelmüket. A PhD hallgatók különböző tudományterületeken, azon belül különböző tudományágakban folytatják kutatásaikat. A tudományági eltérésből adódóan a PhD hallgatók különböző igényeket támaszthatnak a weboldal funkcióival szemben. Például egy regionális tudományokban kutató PhD hallgató igényeihez képest egy építőművészeti DLA tanulmányokat folytató hallgató számára nagyobb feltöltési és letöltési lehetőséget szükséges biztosítani az oldalon. Az építőművészettel foglalkozó hallgatók nagy fájl mérettel rendelkező tervdokumentációkkal dolgoznak. Éppen ezért a közösségi oldal funkcióinak kialakítása során különös figyelmet kell szentelni a célcsoport szegmentációjára, a fogyasztói igények meghatározására. A szolgáltatásalapú közösségi oldal fogyasztóinak, célcsoportjának mélyebb megismeréséhez célzott kutatások nyújtanak segítséget.

Milyen internetes eszközöket és milyen kommunikációs stílust alkalmaznak a PhD hallgatók?

A PhD közösségi oldalon a célcsoportra jellemző kommunikációs stílust és eszközöket figyelembe kell venni és finomhangolással kell kialakítani a PhD közösségi kommunikáció kereteit.

„A web 2.0 alapvetően egy ígéret arra, hogy a tudományos kommunikáció előmozdításával a kutatás hatékonyabbá válhasson a nyílt források és megosztások segítségével.”

Mi a közösségi oldal kommunikált célja?

A weboldal bemutatkozó anyagán keresztül a közösségi oldal célját röviden érdemes bemutatni. A bemutatás során érdemes részletezni, hogy kik és miért hozták létre az oldalt. Éppen ezért fontos meghatározni, hogy a PhD hallgatóknak milyen problémáik adódnak PhD élethelyzetükből adódóan, valamint annak megfogalmazása, hogy a hallgatók számára milyen hasznokat hozhat az oldal használata. Jelen esetben az oldal célja a hallgatói együttműködések létrejöttének segítése, ezen keresztül a hallgatók sikeres fokozatszerzésének elősegítése. A hallgatók bizalmának elnyerésére érdekében fontos a sikertörténetek, riportok, és számukra releváns személyek feltüntetése a tudományos portálon. A hallgatók bizalmának megalapozása érdekében alapvető fontosságú az adatbiztonság garantálása. Az adatvédelemmel foglalkozó szakemberek felhasználói feltételek és adatvédelmi szabályzatok kialakításával teremthetik meg a felhasználók védelmét és ennek eredményeként bizalmát. Az adatvédelmi intézkedések szükségességére hívja fel a figyelmet Nagy Zoltán András 2001-es tanulmányában, amelyben szisztematikusan rendszerezi az informatikai bűncselekmények típusait (Nagy 2001). A közösségi oldalon a PhD hallgatók szempontjából a védelemnek szükséges kiterjednie a hallgatók személyére és adataira egyaránt. Az online felületen betartandó jogi szabályokról részletesebb információk Balogh Zsolt szaktanulmányában található (Balogh 2002).

PhD közösségi portál optimalizációs feladatai

Közösségi oldal, mint a portál tartalomfejlesztése, keresőoptimalizálása (SEO, search

engine optimization) fontos tevékenység a közösségi portál tervezése során és nem zárul le az átadás pillanatával. A közösségi oldal népszerűsítése, vagyis a célcsoport minél több tagjának adott weboldalra (jelen esetben a PhD közösségi oldalra) történő irányítása érdekében további tevékenységeket kell végrehajtani. A marketingkommunikáció eszköztárából három kategória határozza meg a PhD közösségi oldalt népszerűsítő lehetőségeket. Ilyen egymással szorosan összefüggő fogalmak a közösségi médiaoptimalizálás vagy más néven közösségi marketingoptimalizálás (SMO, social media optimization), a keresőmarketing tevékenység (SEM search engine marketing) és a közösségi média marketing (SMM, Social Media Marketing). A PhD közösségi oldal esetében a közösségi médiaoptimalizálási tevékenység speciálisan értelmezhető, mert egy közösségi oldalt szeretnénk népszerűsíteni egy másik közösségi oldalon. Ebben az esetben ügyelni kell arra, hogy a közösségépítés a PhD közösségi oldalon történjen. Ennek érdekében a két közösségi oldalnak egymásra kell mutatnia (összekötöten működnie), de a lényeges tartalmi elemeket a kizárólag a PhD közösségi oldalon szükséges elhelyezni. A népszerűsítő oldalon figyelemfelkeltés, bizalomépítés, benyomáskeltés, hirdetések és kampányok elhelyezése a feladat, míg a PhD közösségi oldalon a lényegi információközlés és aktív közösségépítés a fő cél. Jelenleg Magyarországon népszerűsítésre leggyakrabban alkalmazott közösségi oldalak a Facebook.com közösségi oldal, mivel a legtöbb felhasználót ez a közösség tudhatja magának Magyarországon. „*Magukat IWIW-tagnak vallók száma majdnem 1 millió fölül csökkent egyetlen év alatt, miközben a Facebook-tagok száma majdnem félmillió növekedést könyvelve állt a három millió szinten (Molnár - Rabcsánszki, 2013)*”. A fent részletezett optimalizációs tevékenységeket a PhD közösségi portál esetén az 1. ábrán vázlatosan foglaltuk össze.

Az optimalizálási tevékenységekről Magyarországon, hazai értelmezésben, közérthető nyelvezettel Komáromi Zsombor

1. ábra: A PhD közösségi oldal tartalommenedzsment feladatai

FEJLŐLETEK	PhD közösségi oldalon, mint weboldalon elvégzendő feladatok	Google kereső találati listáján elérendő pozíció kapcsán elvégzendő feladatok	Facebookon, mint közösségi oldalon elvégzendő feladatok
TEVÉKENYSÉGEK			
SEO (search engine optimization, keresőoptimalizálás)	Tartalomfejlesztés során kulcsszavak piacutatása, kiválasztása, elhelyezése a weboldalon. Címkek használata, sűb.	Cél, hogy a PhD közösségi oldal mint weboldal és mint közösségi oldal minél előrébb helyezkedjen el a találati listán.	Facebookon csoport létrehozása a PhD közösségi oldal neve alapján. A két közösségi oldal összekapcsolása.
SEM (search engine marketing, keresőmarketing)	Tartalomfejlesztés során meghatározott kulcsszavak közül egy-egy kulcsszó kijelölése, amelyek a fizetett hirdetések között képezik majd	Cél, hogy a PhD közösségi oldal mint weboldal és mint közösségi oldal a fizetett hirdetések között helyezkedjen el a találati listán.	A létrehozott Facebook csoport és a PhD közösségi oldal közötti átláthatóság folyamatos biztosítása. A bővebb tartalmi információk PhD közösségi oldalon való elhelyezése.
SMO (social media optimization, közösségi média optimalizálás, közösségi marketing)	PhD közösségi oldal felhasználói- és a PhD közösségi oldalhoz kapcsolódó más közösségek számára hasznos, érdekes, figyelemfelkeltő tartalmak létrehozása, interaktivitás megerteremtése.	Cél, hogy a keresőoldalak találati listáján minél előrébb helyezkedjen el az oldal, vagyis minél több közösségen keresztül, minél több felhasználó beszéljen az oldalról, illetve linkelje be az oldalt. Minél több oldal mutasson a PhD közösségi oldalra	Facebookon a PhD közösség potenciális kapcsolódási pontjaihoz tartozó közösségek feltérképezése a kapcsolódó közösségekkel történő kommunikáció felvétele és fenntartása. Fontos tényező, hogy a hasznos információk bővebb megismerése érdekében a felhasználónak álljon érdekében a PhD közösségi oldalra való átlépés, vagyis a közösségéplítés a ne a Facebook csoportban, hanem a PhD közösségi oldal weboldalán történjen. A hírevek helyett a Facebook oldalon hírek, információk megosztása a PhD közösségi oldalra való átlányítással.
SMM (social media marketing, közösségi média marketing)	A PhD közösségi oldalon hírek és játékok modulon keresztül a szükséges marketing tevékenységek egyszerűen lefolytathatók és mérhetőek.	Cél a facebook kampányok és játékok révén a PhD közösségi oldal látogatottságának növelése, közösségének építése.	Facebookon a PhD közösségi oldal hirdetéseinek, játékaiknak, fizetett kampányainak elhelyezése és hatásfokának mérése. Minden tevékenység irányítsa a felhasználót a PhD közösségi oldal weboldalára.

Forrás: Saját szerkesztés

2011-es könyvében részletesen áttekinthető a szükséges lépések (Komáromi 2011).

PHD KÖZÖSSÉGI PORTÁL FUNKCIÓINAK BEMUTATÁSA

A lefolytatott vizsgálatok gyakorlati eredményeként létrehozott tudományos közösségi portál internetes felületét a 2. ábra segítségével mutatjuk be. A portál szolgáltatásai a TÁMOP-4.2.3-12/1/KONV-2012-0016 számú „Tudomány-kommunikáció a Z generációnak” projekt weboldaláról a PhD közösség menüponton keresztül és a PhD közösségi oldalon is elérhető (www.zgeneracio.hu és www.phdkozosseg.hu).

A 2. ábrán a PhD hallgatói kihívások megoldási alternatíváit az internetes kezelőfelületen megszámozott funkciók segítségével mutattuk be. Az ábrán a PhD közösségi portál publikus főoldalának képi megjelenése látható.

A főoldalra az alábbi funkciók és vezérlőelemek kerültek.

- A főoldal fejlécében kap helyet a „Z generációs” weboldal és a PhD közösségi oldal logója, amely logók a megfelelő főoldalakra történő navigálás linkjeként is funkcionálnak.
- A fejlécben szerepel a belépés, regisztráció és a nyelvválasztó blokk is. A PhD közösségi oldal jelenleg magyar nyelven

2. ábra: Tudományos PhD közösségi portál funkciói

The screenshot shows the 'phd közösség' website interface. At the top, there is a navigation bar with a search icon (1.), a calendar for the year 2014 (7. to 12.), and a 'Z-GENERÁCIÓ' button. The main content area is divided into several sections:

- 3. ESEMÉNYEK KONFERENCIÁK:** A calendar for April 2014 with dates 01-30. Below it, three events are listed:
 - 24. Nemzetközi konferencia orvostudományok területén** (ápr)
 - 25. Gyánúságai lehetőség PhD hallgatóknak** (ápr)
 - 29. 2014. Április 29-én Randal W. Jackson előadása** (ápr)
- 1. Csoportlétrehozás:** A section explaining how to create a group on the website, with a numbered list:
 1. keresőbe (megjelenésük) beírják a megkívántó személy nevét (indulást) és a csoportba szeretnék meghívni és regisztrált már az oldalon
 2. a kereső kintje a keresett személy, és regisztrált korábban az oldalon
 3. elkészítik a személy profilját és megadják az adatlapján belül a "csoportok" részbe
 4. ott a "bellezőkkel meghívás" részre kattintunk
 5. legördülőben kiválasztjuk, hogy mely állást kéne kiválasztani csoportba szeretnénk meghívni az adott személyt. Amikor az illető elfogadta a meghívást, akkor már benne is van a csoportban, itt köthetünk egyetemes üzenetet, létrehozhatunk csoport dokumentumokat stb.
- 6. SZAKMAI KAPCSOLATOK:** Represented by an icon of two people.
- 5. SZAKMAI FOLYÓIRATOK:** Represented by a document icon.
- 4. KONFERENCIÁK:** Represented by a speech bubble icon.
- 13. JÁTÉKOK:** Represented by a paper airplane icon.
- 2. TAGOK FACEBOOK CSOPORT:** A section showing five placeholder icons for user profiles.

At the bottom of the page, there is a footer with logos for 'Tudománykommunikáció a Z generációkért', 'SZÉCHÉNYI TUDOMÁNYOS EGYESÜLET', 'Nemzeti Fejlesztési Operatív Program', 'EUROPAI UNIÓ MÉRLEG', and 'A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.' Below the footer, there is a navigation bar with links: 'A PROJEKTRŐL', 'HÍREK', 'HIRDETÉSEK', 'TANTÁRGYAK', 'PROJEKTEK', 'CÉGEKNEK', 'FELHASZNÁLÁSI FELTÉTELEK', and 'ADATVÉDELMI SZABÁLYZAT'.

Forrás: Saját szerkesztés

érhető el. A felhasználók az oldalon a tartalmi anyagaikat angol nyelven is feltölthetik.

- A fenti elemek alatt egy vízszintes elrendezésű menürendszer érhető el.
- A főoldal tartalmi részében, közvetlenül a menü alá váltakozó megjelenítést biztosító képváltó (content slider) került, amelynek képes és szöveges tartalma az adminisztrációs tartalmi rendszerből kerül meghatározásra, beemelésre. A benne lévő tartalmak 5-10 másodpercenként váltják egymást, kattintásra a rendszer a kiemeléshez tartozó tartalmi oldalra navigálja a felhasználót.
- A menüsor alatt, bal oldalon eseménynaptár található.
- Az eseménynaptár mellett, a képváltó alatt további kisebb szövegdobozok (boxok) találhatóak, melyekben egyéb kiemelt tartalmak (szakmai társaságok, szakmai folyóiratok, konferenciák, játékok) jelennek meg. Ezen szövegdobozok linkként funkcionálnak és minden szövegdobozhoz további aloldalak tartoznak.
- Az oldalon a szövegdobozok alatt kap helyet a közösségi oldal tagjait felsorakoztató arcképtár és a Facebook követők arcképes részére váltó Facebook csoport gomb, továbbá like/share gombok. Az oldallal párhuzamosan, a közösség erősítése érdekében, facebook profiloldal is létrehozásra került, illetve a weboldal és a Facebook oldal között programozott információcsere is megvalósul. A PhD közösségi oldalon az események és hírek létrehozása és módosítása során automatikusan megjeleníthető arra, hogy a rendszer kipoztolja a Facebook hírfolyamba. A PhD közösségi oldal tartalmi oldalain elhelyezett like gombra kattintással a „kedvelés” ténye megjelenik a látogató Facebook hírfolyamán, amennyiben a felhasználó be van jelentkezve a Facebook oldalra.
- Az oldal láblécében (footerében) copyright információk és pályázati logók találhatóak, amelyek felhasználása a

közösségi oldalon kötelező, az oldal pályázati forrásból történő megvalósulása miatt. A pályázati előírások meghatározzák az on-line felület felbontási követelményeit és kötelező arculati elemeit is, amelyeket a közösségi oldal elkészítése során teljesítettünk.

- A lábléc legalsó egységében szerepel a fejlécben található menüsor ismétlése, egyeztetett formában.

Az ábrán megjelölt, narancssárga, számozott mezők külön-külön kapnak magyarázatot. Az ábrán az 1-es mezőben a közösségi oldal legfontosabb funkciója, a keresőmező található. Az oldal keresőrendszere lehetőséget biztosít arra, hogy a felhasználók szabad szavas módon is megfogalmazhassák a keresés tárgyát (például egy speciális kulcsszó előfordulását keresve minden tartalomban) és a határozott elképzeléssel kereső felhasználók számára speciális, pontosan beállított adattartalmak kiválasztásával is lehet keresni. Ennek alapján a felhasználó kereshet kutatási témájához illő partnereket, kutatási anyagokat, projekteket, eseményeket, stb. A keresési folyamat alapját a feltöltött információs tartalmak jelentik. A keresőművelet eredményeként a felhasználó csoportosított találati listát kap, azaz a kereső a találatokat információ fajtánként csoportosítva jeleníti meg. Annak érdekében, hogy a PhD hallgatók a közösségi felületen kommunikációt és együttműködést kezdeményezzenek egymás között, megfelelően kitöltött kutatói profilokkal kell létrehozniuk a hallgatóknak. Amennyiben egymásra szeretnének rátalálni akár intézményi, akár kutatási téma megjelölésével, a hallgatók kutatói profiljában az ezen részekre vonatkozó információknak szerepelni kell. Éppen ezért az oldal egyik legfontosabb információbázisa a megfelelően feltöltött felhasználói profil. A 2-es számú mező a PhD közösségi oldal tagjai csoportjának egy része található, amelyben a PhD hallgatók adatlapján elhelyezett profilképek láthatók. A felhasználói profil tartalmaz személyes adatokat, önéletrajzot,

kutatási témák részletezését, dokumentumtárat (disszertációk, publikációk, egyéb csatolt dokumentumok) csoportokban való érdekeltséget jelölő anyagokat. A profilba feltöltött információk és anyagok megjelenésnek megfelelően, más felhasználók által is letölthetők, betekintésre megnyithatók. A felhasználók egymás között virtuális csoportokat hozhatnak létre és a csoporttagok egymás között zárt kommunikációt folytathatnak az oldalon. A csoporttagok létrehozhatnak közös csoportdokumentációkat, amelyeknek publikusságát feltöltést követően beállíthatják. Az egymás közötti kommunikációjuk publikusságát csoportszinten is korlátozhatják. A csoportkommunikáció segítségével a PhD hallgatók az általánosan használt levelezőlistás kommunikációt felváltva magasabb szinten, hatékonyabb módon működhetnek együtt. Az információk sokfélesége és a felületek általános átláthatósága miatt a nagyobb terjedelmű, szöveges információk és azokhoz tartozó fájlcsatolmányok egységesen kezelhető, virtuális könyvtár és fájlstruktúrába rendezettek. A virtuális mappákhoz és a hozzájuk kapcsolódó fájlokhoz a keresés megkönnyítése érdekében a felhasználók címmel és szöveges információkkal láthatják el tartalmaikat, amely kivonatokképezikésőbbikereséskalapját. A virtuális könyvtár és fájlrendszer objektumaihoz különböző megosztási szintek szerint állíthatják be a hallgatók, hogy egy adott objektum, mely felhasználók számára látható, kereshető. A PhD hallgatók és az oldalt szerkesztő további felhasználók esetenként (tudományterületenként változó igényekkel) 10 vagy 100 Mbyte méretű fájlok feltöltését is kezdeményezhetik. A közösségi oldal lehetőséget biztosít multimédia (video és hang) és egyéb interaktív tartalmak (pl.: google maps térképszelvény) tartalomba illesztésére. A jövőben a tudományterületenkénti eltérő igények miatt, (a webszerver erőforrásainak védelmében) tárterület limitek kerülnek meghatározásra doktori iskolánként, mely azt jelenti, hogy az adott doktori iskolához

tartozó felhasználó, az ebben a paraméterben megadott méretnél (tárterületi limitnél) nagyobb tárterületet nem használhat fel. Az egyes tartalmi szerkesztőfelületek úgy kerültek kialakításra, hogy külső tartalom beágyazására is lehetőség nyíljon a tartalomszerkesztők számára (Pl.: Youtube video vagy Google Maps térképszelvény). A PhD közösségi oldalon jól kiépített és a felhasználók által aktívan működtetett adatbázis segítségével a PhD hallgató például rákereshet kutatási ötleteihez segítséget jelentő más kutatásokra. A találati listában felsorakoztatott kutatások alapot szolgáltathatnak a felhasználó saját kutatási ötletének kialakításában. A PhD hallgató a közösségi oldal keresőfunkciójával a hasonló felkészülési lelkesedéssel rendelkező hallgatókra is rátalálhat. A hallgatók közös felkészüléssel, együttműködéssel, egymás fejlesztésével tovább erősíthetik saját fokozatszerzési esélyüket. A hallgatók együttműködések kezdeményezhetnek a portálon, amelynek alapja szintén a közösségi portál keresőfunkciója és az oldalon aktívan működtetett adatbázisok. A közösségi oldal dinamikus tulajdonsága révén a közösség tagjai egymást segíthetik kutatás módszertani ismereteik átadásával, esetenként kutatási részfeladatok elvégzésében együtt is működhetnek feladatok delegálása révén.

A PhD hallgatók a PhD közösségi oldalon a 3-as és 4-es mezőben található eseménynaptár és konferenciák funkciók segítségével tájékozódhatnak. A közösségi oldalon különböző felhasználói szintek szerint hirdethetők és megjeleníthetők a hallgatók által szervezett események, kutatói csoport események, doktori iskolák eseményei, intézményi, kari vagy globális események, rendezvények, konferenciák. A besorolás és a publikálási szintek beállításai alapján meghatározható az esemény jellege, illetve a lehetséges résztvevők köre. A PhD közösségi oldalon meghirdetett rendezvény adatlapján a felhasználók jelezhetik részvételi szándékuk, jelentkezésük. A rendezvényhez a szervező előadókat rögz-

zítet (névvel, rövid bemutatóval), illetve az előadások rövid összefoglalóit is fel tudja tölteni dokumentumként. Az események a főoldali eseménynaptárban, az eseménynaptárral kombinált esemény listán és főoldali kiemelésekben jelenik meg linkként, rákattintásra az esemény adatlapja jelenik meg. A további események mezőre kattintva listás módon az összes meghirdetett esemény látható, tudományterületől függetlenül. Amennyiben tudományterületenként és tudományáganként szeretnénk rátalálni az eseményekre, akkor a legördülő választóablakok segítségével elvégezhetjük a számunkra szükséges szűrési folyamatot. A hallgatók publikációs tevékenységének további támogatása érdekében kialakítottuk a szakmai társaságok és szakmai folyóiratok adatbázisait. Ezekben az adatbázisokban az eseményekhez hasonló módon, legördülő ablakok segítségével tudományterületi és tudományági szűrést végezhet a hallgató. A közösségi oldal 5-ös és 6-os számú mezőjében található szakmai társaságok és szakmai folyóiratok linkként működnek, amelyek segítségével a felhasználót a rendszer a listán szereplő szakmai társaságok és szakmai folyóiratok saját weboldalára irányítja. A közösségi oldal első verziójában a regionális tudományokhoz kapcsolódó szakmai társaságok és szakmai folyóiratok saját weboldalainak listái találhatóak a weboldalon. A szakértői mély interjúk során felmerült annak ötlete, hogy a fiatalok számára, adott tudományágban internetes, tudományos folyóirat létrejötte kezdeményeződjön az oldalon. A fiatalok a virtuális informálódást előnyben részesítik a nyomtatott sajtó hátrányára, az ötlet megalapozott elképzelés (Diera 2012). Kapacitási okok miatt az oldalon ezen funkció kialakítása a jövőbeni tervek között szerepel.

A PhD közösségi oldal további funkciói az oldal fejlécében található menüpontokon keresztül érhetők el, amelyek az alábbiak: a projektről, hírek, hirdetések, tantárgyak, projektek, cégeknek elnevezésű menüpontok, melyek mindegyikéhez külön-külön aloldalak tartoznak. A közösségi oldal

első funkcionális menüpontja a 7-es mezőben a projektről elnevezésű menüpont. A menüponthoz tartozó aloldalon a részletes projektleírás található a PhD közösségi oldal céljáról, háttér-információról. A közösségi oldal menüsorában 8-as számmal jelölt menüpont a hírek. A hírek az oldalon megjelenő, folyamatosan változó, megújuló tartalom a felhasználók érdeklődésének fenntartása mellett, a korábbiakban részletezett keresőoptimalizálási (SEO) szempontból is fontos elem. A keresőoptimalizálás szempontjából a rendszer, friss releváns, kulcsszavakkal rendelkező hírek tartalma fontos. A közösségi oldalon 9-es számmal megjelölt, hirdetések menüpont alatt a rendszerben a felhasználók együttműködést célzó hirdetést adhatnak fel. Ebből a szempontból megkülönböztetünk „külső” és „belső” felhasználókat. A megkülönböztetés lényege, hogy a belső felhasználók apróhirdetésein túl a rendszer lehetőséget teremt külső, akár fizetett hirdetések megjelenítésére is a közösségi oldalon. A hirdetések aktuálisan tartása miatt egy-egy hirdetés érvényessége, megjelenése az oldalon beállítható. A PhD közösségi oldalon 10-es számmal jelölt tantárgyak menüpont alatt a hallgatóknak lehetőségük nyílik megadott szempontok szerint értékelni a meghirdetett tantárgyakat és azon keresztül a tantárgyak oktatóit. A 11-es számmal jelölt projektek menüponton keresztül a PhD hallgatók listázott módon láthatják a közösségi oldalra feltöltött projekteket és a működő kutatócsoportokat. A PhD hallgatók számára a kutatási területükhöz illeszkedő projektek felkutatása és megismerése kiemelkedő jelentőségű. A hallgatók számára kutatási projektek egyfelől munkalehetőséget biztosíthatnak, másfelől egy olyan kutatói együttműködést, amelynek eredményeként a projektben vállalt határidővel összhangban pontosan ütemezett módon haladhat előre dolgozatának megírásával a hallgató. A 12-es számmal jelölt cégeknek menüpont alatt információk találhatóak cégeknek egy rövid leírás formájában arról, hogy egyes projektekre miként

delegálhatnak közreműködő, képviselő személyt, vagy személyeket, akik a közösségi oldalon adott kutatócsoportokban regisztrált módon tevékenykedhetnek adott időtartamra. A cégek számára a közösségi oldalon lehetőségük nyílik segíteni a PhD hallgatók kutatómunkáját azzal, hogy az erre fogékony vállalkozások (pl.: gyógyszergyárak) saját kutatásaikba bevonják a tehetséges hallgatókat, továbbá fizetett álláshirdetéseket is kihelyezhetnek a közösségi oldal hirdetési felületére. A 13-as számú mező a közösségi oldalon a játékok modul. A játékok segítségével a PhD hallgatóknak lehetőségük van szöveges játékokon, vélemény- vagy szavazatgyűjtőkön részt venni. Egy ilyen egységhez tartozik az adott játék szabad szöveges leírása és egyszerű válaszadó felülete, amelyen 1-5-ig lehet névtelen válaszadó értéket megadni. Ez a funkció a jövőbeni tervek között szerepel.

A KÖZÖSSÉGI PORTÁL GYAKORLATI EREDMÉNYEI ÉS TÁVLATI TERVEK

A tudományos PhD közösségi portál 2013 júliusában került átadásra, elsősorban tesztelési célokra. Az első tesztelők a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának hallgatói voltak, majd csatlakoztak a PTE Gyógyszertudományok Doktori Iskola és a PTE Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar Breuer Marcell Doktori Iskolájának hallgatói is. A Pécsi Tudományegyetemen 2013. november 26-án a Dr. Halasy-Nagy József Aulában „PhD hallgatók virtuális hálózata” címmel, konferencia keretein belül megosztották a hallgatók véleményüket az oldal funkciói tekintetében és további javaslatokat tettek az együttműködések elősegítése érdekében (phdkozosseg.hu 2013). Finanszírozási okokból reklámozási és SEO tevékenység hiánya ellenére jelenleg több mint száz felhasználója van az oldalnak. Az oldalhoz több tudományterület, különböző tudományágaiban tevékenykedő kutató csatlakozott. A platformon az események, szakmai társaságok, szakmai folyóiratok

esetében szűrési feltételként a regionális tudományokon túl már a gyógyszer-tudományok és az építőművészeti tudományok is beállíthatók. A portálon a hírek között szerepelnek pályázati lehetőségek és együttműködésre ösztönző felhívások is. A szakmai társaságok és szakmai folyóiratok adatbázisai hárommezret meghaladó linket tartalmaznak. Az oldalon a projektek menüpont alatt a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi karához kötődően öt projektről olvashatók részletes információk, a projektek saját weboldalára átlinkelési lehetőséggel. Az oldalon jelenleg kutatócsoportok is működnek, különféle együttműködési célok mentén. A portál kutatócsoportjainak működtetői jellemzően még a szervezési folyamatokban is résztvevő személyek, akik az oldal aktív működése szempontjából kulcsszereplőknek tekinthetők. A portállal egy időben létrehozott és működés tekintetében összekapcsolt Facebook oldal 1697 személyt ért el és vitt tovább a PhD közösségi portál egyes eseményeihez és híreihez. A közösségi portál fejlesztési tervei között szerepel, hogy a portál adatbázisait feltöltsük minden tudományterületnek és minden tudományágnak megfelelő tartalmakkal. Az oldal adatbázisainak „önépitkező” mechanizmusának kiépítése finanszírozási okok miatt szünetel. Az oldal felhasználói számának növelése kapcsán azt tervezzük, hogy az ország minden doktori iskolájának hallgatója számára értesítő levelet küldünk a közösségi szerveződés lehetőségéről. Ennek azonban alapfeltétele, hogy az adatbázisok „önépitkezőek” legyenek, mert ez biztosíthatja az elérhető tartalmak tudományági palettájának sokszínűségét. A közösségi oldal kimeneti részét tekintve fontosnak tartjuk az olyan szolgáltatások fejlesztését is, amelynek eredményeként a már fokozatot szerzett hallgatók a közösségben maradnak és segítik a hálózat munkáját. A kölcsönös érdekkapcsolatokat támogathatják azok a tervek, amelynek eredményeként a gazdasági szereplők az oldal hirdetési felülete által kínált marketing lehetősége-

ket kihasználva, növelhetik tudományos szerepvállalásukat. Az oldal reklámozási, népszerűsítési folyamatait bővíteni szándékozzuk annak érdekében, hogy minél több olyan személyhez és társasághoz eljusson a kezdeményezésünk, akik számára fontos a hazai tudomány fejlődése és annak széles rétegekben történő kommunikációja. A népszerűsítési folyamat egyik lépcsője a tudományos szervezetekkel és azok weboldalaival történő együttműködés, akár átlinkelési, adatbázis kapcsolódási megoldásokkal, amely finanszírozási okok miatt szintén tervezeti fázisban maradt.

ZÁRÓ GONDOLATOK

A tudományos PhD közösségi portál funkcióinak kialakítása során vezérelv a PhD hallgatók közötti kommunikáció és együttműködés elősegítése a hallgatók érdekeltségének megteremtésével. A közösségi oldal funkcióinak kialakítása során hiábavaló lehet a megelőző kutató és elemző munka és a jobbitó szándék, ha az oldalt a hallgatók mégsem használják. Ha az oldalt nem használják, annak oka lehet például, hogy nem értesülnek az oldal létezéséről, vagy tudnak róla, de nem megfelelő számukra a felépítése, vagy éppen a kínált szolgáltatások. A közösségi oldalak későbbi hatékonyságára jelentős befolyást gyakorol az oldal technikai színvonala. A közösségi oldal technikai színvonalát a közösségi oldal logikus felépítése is befolyásolja. A logikus felépítés alatt értendő a közösségi oldal funkciófejlesztése, tartalomfejlesztése és a fejlesztések során az optimalizációs tevékenységek végrehajtása. A felsőoktatási közösségi oldal hatékonyságának fenntartása, szükség esetén növelése érdekében tett lépések nem zárulnak le a közösségi oldal kialakításának pillanatában. Az elkészült felsőoktatási közösségi portált népszerűsíteni szükséges, a szolgáltatásokhoz hasonlitos piacbevezető technikákkal. Az előkészületi- és megvalósítási munkálatok eredményességét mutatja, hogy a népszerűsítő tevékenységek megkezdése előtt is jelentős felhasználói létszámmal

rendelkezik az oldal. A felhasználó-orientált megközelítést erősíti, hogy működési tapasztalatokat felhasználva, további tervezetek készültek el az oldal funkciófejlesztésére vonatkozóan. A portál funkcióinak értő alkalmazásával a hallgató leküzdheti az idő, pénz és térbeli korlátokat, amennyiben aktívan kommunikál PhD hallgatótársaival és együttműködő kapcsolatokat épít a közösségi oldal segítségével. A tudományos közösségi portál révén megvalósulhat a PhD hallgatók közötti gyors tudásáramlás a virtuális térben aktív kommunikációval, együttműködések létrejöttével, a megfelelő protokoll betartása mellett.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Antikainen M. - Mäkipää M. – Ahonen M. (2010), „Motivating and supporting collaboration in open innovation.” *European Journal of Innovation Management*, [on-line] Vol. 13 Iss: 1, pp.100 – 119. <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=1834521&show=abstract> (2014.04.04.)
- Balogh Zs. Gy. (2002), *Az Internet technikai alapjai és egyes szabályozási kérdései*. In: Torma A. (szerk.) (2002): *Ünnepi tanulmányok Kalas Tibor professzor 60. születésnapjára*. Miskolc, Bíbor Kiadó, pp. 45-65.
- Bukvova H. (2010), „Studying Research Collaboration: A Literature Review.” *Sprouts: Working Papers on Information Systems*, [on-line] 10(3). <http://sprouts.aisnet.org/10-3> (2014.04.03.)
- Diera D. (2012), „Mi lesz a papírral a digitális világban? – A nyomtatott sajtó jelene és jövője.” In: *MarketIntelligence szakmai fórum*. [on-line] http://marketintelligence.blog.hu/2012/01/19/mi_lesz_a_papirral_a_digitalis_vilagban_a_nyomtatott_sajtó_jelene_es_jovoje (2012.11.20.)
- Kalb H. - Bukvova H. - Schoop E. (2009), „The digital researcher: Exploring the use of social software in the research process.” *Sprouts: Working Papers on Information Systems*, [on-line] Article - Volume 9 Article 34 (2009). ISSN 1535-6078 http://sprouts.aisnet.org/749/1/The_Digital_Researcher.pdf (2014.04.03.)
- Komáromi Zs. (2011), *Internet Sikerkalauz vállalkozóknak és cégvezetőknek, avagy hogyan szerezhet bevételt weboldala segítségével?* Budapest, Kossuth Kiadó, 201 p.
- Molnár P. - Rabcsánszki L. (2013), „Félmillióval nőtt a Facebook tábora egy év alatt.” [on-line] <http://mediameter.hu/felmillioval-nott-a-facebook-tabora-egy-ev-alatt/> (2013.08.13.)
- Nagy Z. A. (2001), „Bűnözés Magyarországon. Informatikai bűncselekmények.” *Magyar Tudo-*

mány, [on-line] <http://www.matud.iif.hu/01aug/nagy.html> (2013.08.08.)

Pécsi Tudományegyetem PhD közösségi oldala (2013): „PhD hallgatók virtuális hálózata konferencia” [on-line]

http://www.phdkozosseg.hu/event/phd_hallgatok_virtualis_halozata_konferencia (2013.11.30.)

Procter R. et. al. (2010), „Adoption and use of Web 2.0 in scholarly communications.” *Philosophical Transactions of THE ROYAL SOCIETY*, [on-line] A 13 September 2010 vol. 368 no. 1926 4039-4056. <http://rsta.royalsocietypublishing.org/content/368/1926/4039.full> (2014.04.03.)

Shee K. et. al. (2010), „Research, Collaboration, and Open Science Using Web 2.0.” *JOURNAL OF MICROBIOLOGY & BIOLOGY EDUCATION*, [on-line] December 2010, p. 130-134 Copyright © 2010 American Society for Microbiology DOI: 10.1128/jmbe.v11i2.219 http://jmbe.asm.org/index.php/jmbe/article/view/219/html_67 (2014.04.03.)

Szabó Gy. (2012), „Az együttműködés természete.” *Magyar Tudomány*, [on-line] <http://www.matud.iif.hu/2012/06/01.htm> (2014.04.03.)

Töröcsik M. (2003), *Fogyasztói magatartás trendek Új fogyasztói csoportok*. Budapest, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 349 p.

Töröcsik M. (2010), *A fiatalok fogyasztói magatartása – az egyetemek fő célcsoportjának megértése*. In: Töröcsik M. – Kuráth G. (2010): *Egyetemi marketing, marketing a felsőoktatásban*. Pécs, Pécsi Tudományegyetem Kiadó, 322 p.

Töröcsik M. (2013), „TÁMOP-4.2.3-12/1/KONV-2012-0016 számú

„Tudománykommunikáció a Z generációnak” nyitórendezvénye.” Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar. Pécs, 2013. január 29.

Szontágh Krisztina, PhD

k.szontagh@gmail.com

www.phdkozosseg.hu - Presentation of the scientific community portal

In this study the functions of the community site are presented. This site have been developed according to the needs of the target audience. The implementation of services provided by the PhD community site took place based on the results of expert interviews, focus group discussions with students, scientific literature researches, statistical and database analysis, website analysis and questionnaires with PhD students. In the study preparatory work was described and the importance of the optimization tasks are highlighted. During the presentation of the scientific community site's structure the focus was on those functions which support the cooperations. After this, the experiences of the operation and planned development for the future are presented.

Krisztina Szontágh